

Změna koncepce skautského vzdělávání

Novou podobu skautského vzdělávání teprve hledáme a toto hledání jistě ještě nějakou dobu potrvá. O schválených změnách budeme všechny informovat s velkým předstihem. Rozhodně má význam se i nyní hlásit na vzdělávací akce a získávat kvalifikace!

Otázky a odpovědi

Proč hledáme novou podobu skautského vzdělávání?

Máme přibližně 2 300 oddílů. V každém oddíle má mít vedoucí oddílu a alespoň jeden jeho zástupce vůdcovskou zkoušku (dále VZ).

V roce 2022 jsme na vůdcovské kurzy přijali 525 účastníků.

Při zohledňování dat ze skautISu nám chybí stovky proškolených a kvalifikovaných vedoucích ročně.

Mimo jiné skautIS eviduje řadu výjimek z kvalifikací vyžadovaných pro vedení oddílu. V posledních třech letech je to cca 257 výjimek ročně pro vedoucího oddílu bez VZ, 576 výjimek ročně pro zástupce vedoucího oddílu bez VZ. **Chybí nám stovky kvalifikací jen pro obsazení základních funkcí u oddílů.** Přitom víme, že u některých oddílů je ve skautISu uveden jiný (kvalifikovaný) vedoucí, než který oddíl ve skutečnosti vede.

Chybí nám kapacity – v podobě příležitostí získat kvalifikaci.

Podrobnější informace o kapacitách kvalifikačního vzdělávání, zejména s ohledem na čekatelskou a vůdcovskou zkoušku, jsou uvedeny v [dostupných analýzách](#).

Na základě výše uvedeného **vnímáme potřebu systémových změn a opatření**, které zajistí, že bude naše vzdělávání dostupnější pro více účastníků, a také že dokážeme podloženě udělovat dostatek kvalifikací pro vedení oddílů.

Jde nám také o **zpřístupnění kvalifikací těm, kteří nemohou využívat klasickou “kurzovní cestu”**.

Cílem změn ve vzdělávání je zajistit kvalitní a dostupné kvalifikační vzdělání a ověření pro vedení oddílů.

Základní východiska, ze kterých vycházíme

Hledáme takovou změnu, která nebude příliš náročná na naše zdroje – organizátorské, finanční i zázemí (u řady z těchto aspektů jsme již dnes u hranice možností, a tak například pořádání dvojnásobku kurzů není možné).

Změna by měla být dosažitelná v relativně krátké době (malých jednotek let), aby se dále neprohluboval nedostatek kvalifikovaných vedoucích.

Změna by měla mířit primárně na formu (způsob) získávání kvalifikace – obsah vzdělávání samotný (čekatelská a vůdcovská zkouška) prošel před nedávnou dobou relativně obsáhlou revizí.

Za důležité považujeme, aby byla změna pro organizaci akceptovatelná. Příliš radikální změny by ve mohly narazit na silný odpor (bez ohledu na kvalitu myšlenek).

Stávající vzdělávání v podobě kurzů (lesních i nelesních) považujeme za velmi cenný fenomén, který se podílí na vnitřní kultuře organizace a na kvalitě její činnosti. Stojíme o zachování kurzovní podoby vzdělávání, která by však byla doplněna také nekurzovními formami.

Proces hledání a přijímání změn

Skautské vzdělávání představuje komplexní celek s řadou přesahů do chodu celé organizace. Vzdělávání má vliv na naši vnitřní kulturu, inspiruje pro praxi oddílů, zve k vykročení za hranice vlastní jednotky, funguje i jako informační kanál. Více nebo méně souvisí s oslovováním rangers a roverů, s využitím a kapacitami skautských základen, s finančními toky v organizaci atd.

Případné změny nepochybně vyžadují velký objem promýšlení, diskutování, hledání možných variant.

Téma vzdělávání bylo zahrnuto také do besed směřujících k tvorbě [Strategie 2030](#). [🔗](#) Výstupy ze strategických besed byly dalším důležitým

podkladem pro rozhodování.

V rámci hledání a přemýšlení probíhá celá řada jednání a konzultací. S různými odbornými skupinami v rámci Junáka – českého skauta, se vzdělavateli, kteří se podíleli na nastavování současného systému, i těmi, kteří se zabývají vzděláváním mimo skauting. Prozatím se do konzultací (někdy opakovaně) zapojily mj. tyto skupiny:

Pracovní skupina Náčelnictva pro vzdělávání, Výkonná rada, Ústřední lesní škola, Hlavní kapitanát vodních skautů, odbory VRJ, členové Zdravotní rady, představitelé instruktorských škol zástupci kurzů Střediskového minima, zástupci nekvalifikačních kurzů, zástupkyně programového týmu kanceláře ústředí apod.

Pravidelně se změnám ve vzdělávání věnuje [Odbor pro vzdělávání](#).

Dílčích jednání probíhá celá řada. Sám proces hledání nejlepší varianty změny průběžně ukazuje, jaké další souvislosti je potřeba řešit. Níže je uveden souhrn nejdůležitějších kroků, které už v procesu proběhly, ale také kroků, které dále předpokládáme. Kroky, které předpokládáme, jsou zde uvedeny jako orientační. Jejich načasování, ale i jejich výčet se může měnit v závislosti na průběžných posunech.

Kdo se na přípravách změn podílí a kdo bude o změnách rozhodovat

Náčelnictvo (NJ)

- NJ bude přijímat podstatná rozhodnutí o podobě změn. Předpokládáme, že v první fázi bude rozhodovat o tezí změn, které by měly pojmenovat obecné směřování, což umožní rozpracování do větších podrobností. Později **bude rozhodovat** (v několika kolech jednání) o nové podobě řádu pro vzdělávání
- Pracovní skupina náčelnictva pro vzdělávání je průběžně informována o práci, kterou na koncepci vzdělávání odvádí Odbor pro vzdělávání

Výkonná rada (VRJ)

- Prostřednictvím zpravodaje VRJ pro vzdělávání pověřuje Odbor pro vzdělávání a koordinátora koncepce vzdělávání k přípravám

podkladů pro diskusi o změně a pro pozdější schvalování změny skautského vzdělávání

- VRJ připomínkuje a **schvaluje návrhy, které budou předloženy k projednání Náčelnictvu**

Odbor pro vzdělávání (ve spolupráci se zpravodajem VRJ pro vzdělávání a koordinátorem koncepce vzdělávání)

- Aktivně hledá a promýšlí možné varianty řešení
- Svolává tematická setkání, konzultuje návrhy se skautskými vzdělavatelkami a vzdělavateli, i s osobami, kteří se zabývají vzděláváním mimo Junáka - českého skauta
- Svolává pracovní skupiny pro promyšlení dílčích témat a konkretizaci možných řešení
- Vyhodnocuje podněty a připomínky
- Přípravuje podklady a návrhy pro jednání VRJ, případně pro NJ
- Informuje skautskou veřejnost o postupu projektu
- **Nepřijímá** zásadní rozhodnutí o změnách

Pracovní skupiny

- Zabývají se konkrétními možnými řešeními
- Mohou navrhnout doporučení
- **Nepřijímají** žádná rozhodnutí

Jak se můžete zapojit

- Odbor pro vzdělávání má v plánu přibližně jednou za čtvrt roku uspořádat online setkání, kterého se mohou zúčastnit všichni zájemci. Tato setkání budou probíhat, pokud dojde k vývoji, o kterém bude možné informovat a diskutovat. Informace o setkání budou zveřejňovány s předstihem ve standardních informačních kanálech ([Zpravodajství](#) [↗](#), [FB SkautInfo](#) [↗](#), [FB Skautské vzdělávání](#) [↗](#), emailový Občasník vzdělavatelům - o jeho zasílání, pokud vám už nechodí, stačí zažádat na emailu vzdelavani@skaut.cz).

- Během celého procesu mohou být otevřeny dokumenty určené ke sbírání připomínek (tak tomu bylo v březnu, červnu a září 2023)
 - Doporučujeme přijet na [Ústřední lesní školu](#) [↗](#), kde budou návrhy významných změn konzultovány vzdělavatelskou veřejností.
 - Jakékoliv připomínky a podněty je možné kdykoliv směřovat na email vzdelavani@skaut.cz.
-

Co se již stalo (hlavní body)

- Byly zveřejněny [datové analýzy](#) kvalifikačního vzdělávání za roky 2020-2022 a [doplňující analýza](#) "Kvalifikace a její využití u oddílů s ohledem na nároky na kapacitu vzdělávacího systému", **kteřé podloženě potvrdily nedostatečné kurzovní kapacity** (vytvoření analýz bylo možné díky startu a rozšíření přihlašování na kurzy přes skautIS)
- V lednu 2022 odstartovala **podpora vzniku nových kurzů**, která přinesla výsledky v podobě výrazného [navýšení kapacit na úrovni čekatelských kurzů](#) [↗](#). Tato podpora **nadále trvá**. Nicméně se ukázalo, že nárůst, zejména na úrovni vůdcovského vzdělávání, **není dostatečný**.

2022

- Odbor pro vzdělávání začal připravovat **první návrhy pro možnou změnu koncepce vzdělávání** a proběhlo **úvodní konzultační setkání** s vybranými zkušenými vzdělavateli v Praze a v Brně (září)
- **Ústřední lesní škola 2022** (85 účastníků) se jako hlavním tématem zabývala potřebou změn ve vzdělávání (listopad)

2023

- **Otevřené konzultační setkání se vzdělavateli** k připravované koncepci změn ve vzdělávání v Praze a v Brně (březen)

- **Otevřené online setkání v březnu** s představením zvažovaných variant změny koncepce vzdělávání - celkem se připojilo na **157 účastnic a účastníků** ([videozáznam](#) [↗](#)). Zároveň s březnovým online setkáním byl **zveřejněn otevřený dokument** [↗](#) s popisem variant změny skautského vzdělávání k **připomínkování**. Připomínkování (přímo v dokumentu) běželo do konce měsíce. Shrnutí připomínek (**cca 500 připomínek od 80 komentujících**) bylo využito jako jeden z podkladů ke konzultačnímu setkání v dubnu.
- **Informování skautských krajů** o procesu přípravy změny, o variantách změny a o pravděpodobné roli krajů v nové koncepci vzdělávání (duben)
- **Konzultační setkání s cílem kriticky posoudit silné a slabé stránky možných variant a vybrat nejvhodnější k dalšímu rozpracování** - setkání se zúčastnili činovnice a činovníci, kteří se v budoucnu budou podílet na rozhodování o finální podobě změny koncepce (náčelník, Pracovní skupina Náčelnictva pro vzdělávání, část VRJ) a dále činovníci a vzdělavatelé, kteří se v minulosti podíleli na nastavování vzdělávacího systému (duben)
- Odbor pro vzdělávání průběžně inicioval sestavení několika **pracovních skupin**, které mají za úkol předběžně zpracovat základní aspekty možných variant změny koncepce skautského vzdělávání (nastavení modularizace, ustavení zkušebních komisí). Tato činnost **neznamená**, že by bylo rozhodnuto o preferovaných variantách, pouze má připravit podklady pro podložené rozhodování.
- Tématem se opakovaně zabývala i VRJ
- **Náčelnictvo schválilo na svém jednání 11. června pět usnesení** [↗](#), která vytyčují, jakým směrem se budou ubírat nejbližší změny ve vzdělávání (podklady k jednání najdete [zde](#) [↗](#)).
- **Otevřené online setkání o dosavadním postupu a aktuálním stavu - mj. na základě jednání Náčelnictva** - celkem se připojilo na **60 účastnic a účastníků** ([videozáznam](#) [↗](#)). Zároveň s červnovým online setkáním byl **zveřejněn otevřený dokument** [↗](#) pro sdílení "balíčkování" kompetencí na čekatelských a vůdcovských kurzech a [otevřený dokument](#) [↗](#) pro hledání nového názvu kvalifikace "čekatelská zkouška" (červen)

- **Během prázdnin probíhaly návštěvy kurzů**, v rámci nichž byli zájemci seznamováni s aktuálním stavem změny koncepce skautského vzdělávání a o dalších plánech do budoucna. Možnost konzultací a doptávání se.
- Diskuse s výchovnými zpravodaji středisek na Setkání výchovných zpravodajů (září)
- **Byl zveřejněn otevřený dokument s konkrétními návrhy, jak naplnit [usnesení](#) [červnového Náčelnictva](#) ohledně změn ve skautském vzdělávání.** Možnost připomínkovat dokument byla do konce měsíce (září)
- Na svém jednání 23. září **Náčelnictvo schválilo [první část tezí změny řádu pro vzdělávání](#)**
- Diskuse s odbory VRJ ohledně plánovaných změn skautského vzdělávání (říjen)
- **Otevřené konzultační setkání se vzdělavateli** k připravované koncepci změn ve vzdělávání v Praze a v Brně (listopad)
- **Ústřední lesní škola 2023** (65 účastníků mimo lektory a pořadatelský tým) se jako hlavním tématem zabývala stavem změn ve skautském vzdělávání a přemýšlím o nich v dlouhodobějším horizontu (viz [zde](#) a [zde](#)) (listopad)
- **Otevřené online informativní setkání pro zájemce** (15 účastníků), **kteří se nemohli zúčastit Ústřední lesní školy 2023** (listopad)
- **Náčelnictvo schválilo na svém jednání 2. prosince zbylé teze změny řádu pro vzdělávání a první čtení této novely vzdělávání.** Kromě toho schválilo také **[novelu organizačního řádu](#)**, která přinesla (s účinností od 1. ledna 2024) mj. tu změnu, že zástupce vůdce oddílu nemusí mít nutně vůdovskou zkoušku (ačkoliv je i nadále doporučovaná), ale dostačující pro výkon funkce bude i zkouška čekatelská.

- Odbor pro vzdělávání se na svém výjezdním zasedání zabýval návrhem revize odborných činnostních kvalifikací (OČK) a poslal návrh k připomínkování garantům OČK (leden)
- **V lednu jsem zahájili sérii online setkání, jejichž cílem je sbírat podněty od jiných skautských i neskautských organizací, které mohou napomoci k dalšímu rozvoji skautského vzdělávání v Junáku - českém skautu. První setkání se zaměřilo na koncept svobodné školy [Summerhill](#) (Spojené království) a zúčastnilo se ho 33 osob. Druhé proběhlo v květnu a jeho tématem byla práce s kompetenčními profily (zúčastnilo se ho 20 osob).**
- **Na jednání 10. února schválilo náčelnictvo ve druhém čtení novelu řádu pro vzdělávání (viz [zde](#)). Novelizovaný řád pro vzdělávání nabývá účinnosti 1. července 2024 (s předchozím obdobím - tzn., že akce započaté podle aktuálního znění řádu pro vzdělávání, budou moci proběhnout beze změn).**
- **Online vysílání, jehož cílem bylo představit a vysvětlit schválené [změny řádu pro vzdělávání](#) - živě přenos sledovalo na 75 diváků ([videozáznam](#))**

Předpokládaný (pracovní) harmonogram

Jde o **orientační přehled**, který se **může proměňovat a pravidelně se aktualizuje**. Náročnost příprav podkladů, pilotáže a projednávání se obtížně odhaduje, vzhledem k tomu, že si nejsme předem jistí, jak budou změny vypadat.

Je zřejmé, že na případné změny budou vzdělavatelské týmy potřebovat dostatek času, aby vše mohly zohlednit ve svých dlouhodobých plánech. **O postupných posunech v procesu změny budeme informovat průběžně. O výsledné podobě vzdělávání pak budeme informovat s velkým předstihem**, aby změny byly proveditelné - pokud možno - bez časového tlaku.

2024

- Platnost [změn ve skautském vzdělávání](#) s přechodným obdobím (tzn., že akce započaté podle aktuálního znění řádu pro vzdělávání

budou moci proběhnout beze změn)

Podrobnější průběžný harmonogram

2024

- Přejít na [nový systém](#) (od 1. července 2024 s přechodným obdobím - tzn., že akce započaté podle aktuálního znění řádu pro vzdělávání budou moci proběhnout beze změn)

Související dokumenty a kontakty

V různých fázích procesu příprav změny vzdělávání pracujeme s různými dokumenty. Zde je uvádíme. Přitom je nutné poznamenat, že **některé dokumenty přirozeně zastarávají**. Někdy kvůli tomu, že časem získáváme aktuálnější data. Někdy kvůli tomu, že některé možnosti se po bližším prozkoumání jeví jako neproveditelné, nebo neefektivní.

- [Zpráva o registraci](#) - zabývá se mj. velikostí organizace a demografickým vývojem
- [Datové analýzy kapacit kvalifikačního vzdělávání \(za roky 2020-2022\)](#)
- [Doplňující analýza "Kvalifikace a její využití u oddílů s ohledem na nároky na kapacitu vzdělávacího systému"](#)
- [Prezentace z Ústřední lesní školy 2022](#)
- [Záznam z online setkání - 15. března 2023](#)
- [Dokument k připomínkování variant změny koncepce vzdělávání - březen 2023](#)
- [Prezentace ze setkání skautských krajů s VRJ a náčelníky - duben 2023](#)
- [Usnesení Náčelnictva ke změnám ve vzdělávání - 11. června 2023](#)
- [Záznam z online setkání - 15. června 2023](#)
- [Otevřený dokument pro sdílení "balíčkování" kompetencí na čekatelských a vůdcovských kurzech](#)
- [Otevřený dokument pro hledání nového názvu kvalifikace "čekatelská zkouška"](#)
- [Dokument s konkrétními návrhy, jak naplnit usnesení červnového Náčelnictva ohledně změn ve skautském vzdělávání - září 2023](#)

- [Usnesení Náčelnictva k první části tezí změny řádu pro vzdělávání - 23. září 2023](#) ↗
- [Prezentace z Ústřední lesní školy 2023](#) ↗
- [Novela organizačního řádu](#)
- [Záznam z online vysílání o Novele řádu pro vzdělávání](#) ↗

V případě dotazů či připomínek se můžete obracet na email vzdelavani@skaut.cz.